

per Resurrectionem Jesu omnibus parabatur; ut sexus qui fuerat dejectus per peccatum, per tantum remedium nobilitaretur; & quæ primæ reportarent maledictionem, Dei benignitate sit, ut primæ sint, quæ assumantur ad lacerationem, & gaudium tantæ lætitiæ.

19. Theophyl. Luc. 11. Theophylactus explicans illa verba. Luc. 21. n. 28. *Hic autem fieri incipientibus, respicite, & levate capita vestra, quia appropinquat redemptio vestra.* Hoc est consummatio, & liberatio utriusque libertatis, tam animæ, quam corporis; cum certum sit, quod modò animæ iustum, cum primùm à corpore solvantur, de æterna felicitate participant, cum corpora post longissima tantùm sæcula ad eandem felicitatem assumantur; sed cur non simul de ea participant anima, & corpus? Sic respondet citatus Theophylactus: *Sicut prior adventus Domini in restitutionem, & regenerationem animarum nostrarum fuit, ita & secundus adventus in regenerationem corporum.* Quoniam anima prius mortua fuerat per inobedientiam; corpora autem post nongentos annos inobedientia mortis vim experta sunt, ideo posterius regenerantur, & melius habent, idcirco Dominus dicit: *Quando hac sententia suspicite, qui gravati estis corruptione, quasi libertate donandi; nam redemptio vestra adest, hoc est, consummatio utriusque libertatis, animæ, inquam, & corporis.* Cum homo peccavit, statim anima mortem peccati gustavit, quam non sustinuerunt corpora, nisi post multa sæcula nongentorum annorum; ideo Divina Providentia dispositum est, ut prius animæ æterna vita donentur: Corpora verò post multa sæcula de tali felicitate participant.

Qui primus reportavit peccatum, primus reportet salutis gaudium.

QUESTIO III.

Quare suos discipulos hic vocat Christus insigniter fratres?

20. Per fratres intel- liguntur discipuli.

Ita Christus D. in præfenti mulieribus: *Ita, nuntiate fratribus meis.* Aliqui simpliciter dicendum est, quod per eos intelliguntur Apostoli, ac discipuli, sic & Angelus mulieribus mandavit: *Cito euntes, dicite discipulis ejus: & exitus rem demonstrat, quia mulieres non solum cognatis, sed & Apostolis, ac discipulis Christi resurrectionem denuntiarant, ut patet ex hoc cap. n. 8. Luc. 24. n. 10. Joan. 20. num. 17. & per fratres discipuli intelliguntur in Scriptura, Psalm. 21. num. 23. Narrabo nomen tuum fratribus meis.* Quod Paulus 2. Hebræor. num. 12. Exponit de discipulis.

Luc. 24. Joan. 21. Psalm. 21. Hebræi.

21. Christus suos discipulos recreat, ac consolatur.

Deinde tam dulci appellatione discipulorum animos dejectos, metu conturbatos, ac multa tristitia afflictos, voluit Christus D. recreare, ac corroborare, cum Patrem suum habeant Deum, cum filii illius sint, adoptivi nempe; ac proinde cum talem habeant patrem, qui eos custodiat, & tueatur, nihil eis timendum.

22. Severian. *Terrid: Severian. serm. de Paschate scribit: Vocat fratres suos, quos corporis sui fecit esse germanos. Vocat fratres, quos benignus heres sibi*

praestitit coheredes, quos Patris sui adoptavit filios. Sæpè Christus D. suos vocavit Apostolos, discipulos, & amicos; nunc verò sublimi fraternitatis elogio eos exultat, ac nobilitat, postquam eos sui corporis fecit participes: *Corporis sui fecit esse germanos, & benignus heres sibi praestitit coheredes.* Ecce ex communicatione corporis Christi, quam intimam cognitionem cum Deo haurit homo, ut dicatur concorporeus, ac consanguineus Christi, cum eoque per hoc sacramentum cognitionis vinculum contrahit; unde de accedentibus ad hanc mensam ait Clemens Alexandrinus lib. 1. Clem. Alex. *Pædag. cap. 4. Verbum est omnia infanti, pater & mater, & pædagogus, & alior: Comedite, inquit, meam carnem, & bibite meum sanguinem.* Qui enim gustat Christi carnem, & sanguinem, et ei Christus Pater, mater, pædagogus, & alimentator, omniq; vinculo per hanc communionem ei connectitur.

23. Associantur Discipuli Joannis cum Phariseis, & ab ipso quaerunt quare ipsis jejunantibus, discipuli ejus non jejunant; quibus respondens Jesus ait: *Nunquid possunt filii nuptiarum, quamdiu sponsus cum illis est, jejunare? quanto tempore habent secum sponsum, non possunt jejunare: Marc. 2. nu. 19. Quamdiu hii sunt cum suo vero sponso Christo Jesu, non possunt jejunare, nec jejuni esse à tali cibo; & quisnam est iste cibus? CHRISTUS JESUS in Eucharistia; qui enim est in amicitia, ac consortio CHRISTI Jesu, ab Eucharistico cibo non potest esse jejunus, sed illo nutritur, ac alimentatur; sic istum cibum interpretatur D. Chrysostom. apud Catenam D. Thomæ, ait: *Filii autem sponsi, quia infantes sunt, non possunt per totum confirmari Patri, & sponso, quia eorum infantiam considerans, dignatur eos non tunc jejunare: considera consequentia: sed cum perfecti fuerint, & sponso conjunguntur in nuptiis, regalem sæpè comedent cenam: Sed qui sponso conjunguntur, & de regali cena ejus Eucharistica fiunt participes, quoniam nomine, ac vocabulo nobilitantur, filiorum nempe; nullum enim fortius, ac strictius vinculum datur, quàm illud, quod est inter Patrem, & filium; sic strictissimè, ac intimè per Eucharistiam homo unitur cum Christo.**

Milites auro corrupti.

Matth. 28. n. 11. Quæ cum abiissent, ecce quidam de custodibus venerunt in civitatem, & nuntiaverunt principibus Sacerdotum omnia, quæ facta fuerant.

Num. 11. Et congregati cum senioribus, consilio accepto, copiosam pecuniam dederunt militibus.

VERSIONES.

Syrus n. 11. Venerunt homines ex custodibus.

Persecus

Persecus. Deinde præpositi, ac præfecti, qui custodiam sepulchri agebant, ad se reversum vultu pallido, &c. & quidquid viderant, magnatibus, & sacerdotibus dicebant.

Euthim. Renuntiaverunt universa, quæ acciderant.

Ethiopic. Narraverunt totum, quomodo factum est.

Ethiop. n. 12. Coacti sunt, &c. Et dederunt multum.

Syrus. Pecuniam non modicam.

Arabicus. Dederunt argentum sufficiens.

Persecus. Deliberaverunt dare.

EXPOSITIO II.

24. CUMQUE mulieres abiissent, ex his constat, quod Angelo apparente in veste fulgida, ac magno factu terramotu, milites ad custodiam, timore prostrati, ac pavore stupefacti, & exanimati, quasi immobiles permanerunt: cum ergo mulieres abiissent, tamdiu enim videtur, quod Angelus visibili formâ apud sepulchrum permaneret; cum verò mulieres à sepulchro discesserunt, Angelus etiam discessit. Tunc milites custodes, animo recuperato, ingressi sunt sepulchrum, viderunt lapidem revolutum, sepulchrum vacuum, & lioteamina posita. Tunc quidam de custodibus, ut notant D. Paschas. Alb. Mag. *D. Paschas. lib. 12. in Marth. & Albert. Magn.* Quidam non omnes; nam quidam permanserunt in statione sua, & quidam venerunt ad annuntiandum principibus, vel quia quidam corrupti sunt à sacerdotibus, quidam non.

25. Euthim. *Nuntiaverunt principibus sacerdotum omnia, quæ facta fuerant: Euthymius, universa, quæ acciderant: scilicet, terramotum factum, Angelum in veste fulgida, lapidem amotum, sepulchrum vacuum, & ut ait D. Leo serm. de Resurrectione: Magnam lucem fulgentem in sepulchro; quando Christus resurrexerat, dubitant hic aliqui, quomodo milites non timerent hoc dicere principibus sacerdotum; Respondemus quod veritas semper securâ est, & nil timet. Deinde ut ait D. Maximus homil. de Resurrectione: Hoc alio Dei consilio ordinatum, ut custodes ab adversariis sepulchro adhibiti, testes fierent, & veritas Dominicæ resurrectionis certius nobis, ac manifestius innotesceret.*

26. *Et congregati sunt senioribus: scilicet principes sacerdotum, cum eis in eunt consilium, copiosam pecuniam dederunt militibus; & tam largam pecuniam dederunt, quia isti iniqui non dabant ex proprio peculio, sed ex communario templo, ut docet D. Hieronymus in præfenti, & ait: Principes sacerdotum, qui debuerant converteri ad penitentiam, & JESU M querere resurgentem, perseverant in malitia, & pecuniam, quæ ad usum templi data fuerat, vertunt in redemptionem mendacii, sicut & antea triginta argenteos dederunt Judæ proditori. Semper unum peccatum multa secum catenatim adducit. Prin-*

D. Hieron. *niario templo, ut docet D. Hieronymus in præfenti, & ait: Principes sacerdotum, qui debuerant converteri ad penitentiam, & JESU M querere resurgentem, perseverant in malitia, & pecuniam, quæ ad usum templi data fuerat, vertunt in redemptionem mendacii, sicut & antea triginta argenteos dederunt Judæ proditori. Semper unum peccatum multa secum catenatim adducit. Prin-*

cipes Sacerdotum multa mendacia persuadent custodibus ad regendam Christi resurrectionem; insuper falsum testimonium fabricantur contra sanctos Apostolos, quod furati essent corpus Christi: insuper sacrilegium addunt, dum pecuniam, quæ erat dedicata, ac consecrata ad obsequium Dei, & templi, in pecciferos, & nequissimos usus convertunt ad composita mendaciâ, ut Christi gloria abscondatur; & sicut ex eadem templi pecunia subtraherent ad falsum testimonium dicendum contra Christum in passione, Matth. 26. n. 60. & suo loco dixi, & sicut ex eadem pecunia Judam indoxerunt ad suum divinum Magistrum tradendum; sic & in præfenti illa utuntur: *Ut obscurarent Christi resurrectionem, ut ait D. Chy-* D. Chryf. Euthim. *sost. hom. 89. & hic Euthymius: Præterquam quidem emerunt eadem, nunc etiam veritatem omnium resurrectionis; nec pudeat ipsos depravare custodes, sed efflicto mendacio, simul cum eis veritatem occultant, mentes istis, qui veritatis testes erant, ut mendacii fierent ministri... sic discipulum vincunt pecunia, multo magis milites; verè itaque magnum est malum pecunia amor, & magnorum causa malorum.*

QUESTIO IV.

Quare milites sepulchri, non principum auctoritate, ut contingit in Naboth, sed in super pecunia corrumpuntur?

27. AIT TEXTUS: *Quidam de custodibus venerunt in civitatem.* Non omnes custodes, sed quidam, ut jam in expositione notavi ex D. Paschasio & Alberto Magno, qui & pecunia corrupti fuerunt à Principibus sacerdotum, ut veritatem resurrectionis occultarent; quidam verò contempta pecunia, eam publicaverunt; quidam fuit Sanctus Longinus, de quo sic scribit Metaphr. *taphrales in ejus vita. Decimo quinto Marci, & sic ait: Longino Centurioni suasi Pilatus S. Longin. vita sepulchrum tueri custodia militum: & ille quidem fecit, quod erat innoxium. Cum autem peractum esset magnum mysterium resurrectionis, Principes sacerdotum, & seniores pecuniis persuaserunt militibus, ut calumniarentur Christi resurrectionem. Illi igitur ad Pilatum accedentes, falsam esse resurrectionem dixerunt. Verum non sic Longinus, sed mendacii sui præclarus confutator; Christum verum esse Deum prædicavit, & à mortuis esse excitatum affirmavit. Ille verò militiam delegerat, & postea Christi præco factus, Cappadociam venit cum duobus aliis militibus, qui idem pro Christo dabant testimonium, eundemque zelum habebant. Ita Ulfardus eadem die, & Lipoman. tom. 6. Petrus in Catalog. lib. 3. cap. 201.*

28. *Tamen major copia militum, seu custodum auro corrumpitur, iniquo apud politicos est honor sæculi, ex cuius amore innumera mala pullulant, gloria Christi denegatur, mendacium facti sanctis viris fabricatur, & silentium gloriose resurrectionis componitur. D. Hilar. can. 33. ait: Emitur auro a custodibus, quæ omnia hæc viderant, argento resurrectionis silentium, & mendacium facti, honore scilicet sæculi, & cupiditate, quæ*

quia in pecunia honor saculi est, Christi gloria denegatur.
29. Quæstio proposita inquit, quod ut impia Jezabel interficeret iustum Naboth...
3. Reg. 21. n. 10. & unde hi duo falsi testes induciti, & commoti sunt ad proferendum falsum testimonium contra Naboth? ex autoritate nempe regia, & ut Regi, ac Regina placerent, qui falsitates, & mendacia ambibant: nam ut dicitur Proverbior. 29. n. 12. Princeps, qui libenter audit verba mendacii, omnes ministros habet impios. Quæ verba adducens D. Paschal. lib. 12. in Matthæum, ait: Miser populus, cuius principes iniqui sunt, & quorum perversi: quia multi falsi testes in eorum nunquam desunt conciliis. Ad inducendos falsos testes contra Naboth, sufficiens extitit autoritas regum, ac principum; at ut falsi testes, & depravati custodes deponant mendacia contra Christi resurrectionem, non sufficiens fuit autoritas principum sacerdotum, sed insuper comminuitur, addita copiosa pecunia; tam aperta, & manifesta fuerunt signa resurrectionis à custodibus visa, Angelus fulgenti in veste apparens, lapis cum ingenti terræ motu ab ostio monumenti amotus, sepulchrum vacuum, linteamina separatim posita, ingens sepulchri splendor, quando Christus resurgens exiit ab eo, ut nulla magnorum autoritas suppressere poterat testimonium ora, ne veritatem dicerent; & ideo Principes sacerdotum copiosam pecuniam impendant, quæ solet omnia conturbare, veritatem abscondere, mendacia fabricare, & quæ nullum malum veretur, sed impudicè omnem iniquitatem perpetrari.
30. Confirmatur ex his, quæ infra dicuntur n. 15.
Matth. 27. Milites accepta pecunia fecerunt sicut erant edocti. Cur non timent ex accepta pecunia malum dicere, ac componere contra Christum? nonne ipsi vident quod heri Judas acceptam pecuniam ex Christi venditione, ipsam retulit, & suspensus crepuit medius? Matth. 27. cur ex accepta pecunia adversus Christum simile infortunium sibi præsentaneum non timent? Auri cupiditas possidens hominem, omnem metum expellit, omneque periculum propulsans contemnit, & audacter omne malum aggreditur.
31. A Rege Balac conducitur hariolus Balaam copiosa & multa mercede auri, ut multis maledictionibus percutiat populum Dei: Magus promissis obtemperans, non tantum commotus Regis auctoritate, sed potius allectus auro obiecto, ait Num. 24. n. 16. Dixit Balaam filius Beor, cuius obturatus est oculus: dixit auditor sermonum Dei, qui visionem omnipotentis Dei intuitus est. Verba valde implicata, quæ contradictionem videntur importare; ipse enim de se affirmat, quod visionem omnipotentis Dei intuitus est, & quod oculos ad videndum habeat: si Deum videbat, quomodo obturatis oculis impeditus erat ad videndum: Valde rarum, & magnum prodigium est, quod oculos cecos habens sit perspicax ad Dei intuitum: sane hinc fuit valde rarum, ac mirabile in hoc vate; quod impeditus oculis, esset expeditus ad Dei visionem. Elevatus est ad Dei visionem cum oculis amore regie pecuniæ haberet ob-

turatos. Miser ad Dei visionem sublimatus est, ut veritatem agnosceret, verum diceret, tamen cum iret ad Regem Balac, mercedis cupiditate sic obæcatus, ac si nihil verum vidisset, ac sciret. Vidit visionem Dei, sic tamen amore auri erant oculi obturati, ut videns verum, perinde esset ac si non vidisset; idem erat, ut verum profertur, ac diceret. D. Chrysof. homil. contra gulam, & alia, & ait. Habendi cupiditas, sicut temeraria hominem planè in res huiusmodi impingit, ocluditque aures, excæcat oculos, mentemque multa caligine obtenebrat: Auri cupiditas mentem obæcat, ut videns non videat, intelligens non intelligat.
Ait Sophonias 1. n. 11. perierunt omnes involui argento. Expende illud, involui argento: Sophon. 1. assignatur perditionis causa, quæ extitit involucrum seu velum, quod fecit argentum, quo obtenebrati viam veritatis non valuerunt agnoscere, sed errantes à viâ cœlesti in profundum demersi sunt.
Matth. 23. n. 13. Dicentes dicite: Quia Discipuli ejus nocte venerunt, & furati sunt eum, nobis dormientibus.
Num. 14. Et si hoc auditum fuerit à Præsidente, nos suadebimus ei, & securos vos faciemus.
Num. 15. Et illi accepta pecunia, fecerunt sicut erant edocti, & divulgatum est verbum istud apud Judæos usque in hodiernum diem.
VERSIONES.
D. Greg. Nyssen. n. 13. Dicite, quia surripuerunt eum.
Arabicus n. 14. Et si hoc auditum fuerit apud Ducem, satisfaciemus ei, & reddemus vos sine culpa.
D. Greg. Nyssen. Securos vos reddemus, & ei persuadebimus.
Ethiopicus. Et nos fidem faciemus, & vos à tristitia immunes constituemus.
Persicus. Ab eo, & vobis excusationem petimus, ac sine molestia res effecta erit.
Syriac. n. 15. Egerunt sicut docuerant eos.
Alier Syrus. Divulgatus est sermo iste.
EXPOSITIO III.
Ecce Pontificum, ac Phariseorum malitia, quæ ex multis convincitur, ut dicam quæstione sequenti. Nobis dormientibus. D. Remigius: si custodes dormierunt, quomodo furtum viderunt? D. Augustin. in Psalm. 65, ait: Dormientes testes adhibes, verè

ipse obdormisti, qui servando talia fecisti. Et ad hoc affirmandum, mendacium fabricaverunt. Venerunt discipuli ejus, & furati sunt eum. Quomodo discipuli pavidi per medios milites furati sunt corpus ejus? de quo quæstione sequenti. Severin. in Catena: Non enim contenti sunt interfecisse magistrum, imò etiam quomodo discipulos perdere possunt, morantur, ut discipulorum crimen esse faciant virtutem Magistrum. Planè auferunt milites, perdidit Judæi, sed discipuli magistrum suum non furto, sed fide, virtute, non fraude, sanctitate, non crimine, vivum, non mortuum sustulerunt.
Si hoc auditum fuerit à Præsidente, nempe quod vobis dormientibus venerunt discipuli ejus, & furati sunt eum, Nos suadebimus ei: Arabicus, satisfaciemus ei, nempe, vestram negligentiam esse levem, & veniâ dignam, præcipue quia ipse Pilatus contra suam conscientiam, ac voluntatem, ob nostram importunam instantiam, cum morte condemnavit: Et securos vos faciemus. Arabicus: Et reddemus vos sine culpa: Glossa, Et ita nil vobis timendum.
At illi fecerunt, sicut erant edocti: Rectè D. Chrysof. homil. 91. ait: Si pecunia apud discipulum tantam habuit virtutem, ut eum faceret magistri proditorem, non mirevis, si pecuniâ superantur milites: Pro quo præclate ait D. Hilarius apud catenam: Emitur ergo resurrectionis silentium, & mendacium furti argenteo; quia honore, scilicet saculi, qui in pecunia est, & cupiditate, Christi gloria denegatur.
Et divulgatum est verbum istud apud Judæos usque in hodiernum diem: tam post seculum, & malignum mendacium à militibus, amore pecuniæ fabricatum, divulgatum est, ut notant D. Hieronym. D. Paschal. lib. 62. in Matth. Lyran. & multi alii; sed hoc divulgatum est apud Judæos plebeios, & malignos: nam qui prudentes erant, & sincero animo, bene agnoverant veritatem ac Christi resurrectionem, ut Centurio Longinus cum doobus militibus, ut jam dixi superiori q. in li. n. 27. & hoc etiam clarè fatetur, & scribit Josephus Hebræus lib. 18. Antiquitat. cap. 4. qui sic ait: Erat Jesus mirabilium operum parator, & Doctor eorum qui libenter vera suscipiunt, plurimisque tam de Judæis, quam de Græcis sectatores habuit: Christus hic erat; quem accusatum à nostra gentis principibus, Pilatus cum addidisset cruci, nihilominus non desisterunt eum diligere, qui ab initio ceperant. Apparuit eis tertia die vivus, ita ut divinitus de eo Vates hoc, & alia multa miranda prædixerant: & usque in hodiernum diem, Christianorum genus ab hoc denominatum non desit.
Pilatus scripsit ad Tiberium Cæsarem Imperatorem, de hac re epist. ut referunt Authores antiquissimi, temporibus Christi proximis, Orof. lib. 7. cap. 4. & ait: Pilatus ad Tiberium Imperatorem retulit de passione, & Resurrectione Christi consequentibusque virtutibus, quæ per ipsam palam facta fuerant, vel per discipulos ipsius in nomine ejus fiebant; & de eo, quod certatim crescente plurimorum fide, Deus crederetur, Flavius Dexter anno Christi. 58. n. 2. Hegeſippus in Anæcephalosi, Tertull. in Apolog. c. 5. Eusebius Cæsarens. lib. 2. cap. 2. & in Chron. ann. Christi 38. & alii multi apud Franciscum Bavicum, in Commentar. ad Dexterum: sic.

que fides resurrectionis Christi ab omnibus publicata, manifestata, & adorata est in toto orbe: Unde rectè ait Severianus: Quod enim Sever. in Judæa Judæus obscurat auro, fide toto claruit in mundo.
QUÆSTIO V.
Quare tam obdurata, ac obstinata extitit Pontificum, ac Phariseorum nequitia contra tantam evidentiam?
Præclare primò Pontificum nequitiam multis arguit D. Chrysof. ho. 91. in Matth. & ait: Qualiter furarentur discipuli, homines pauperes, & idiotæ, & neque apparere audentes? si enim adhuc Christum vivum videntes fugerunt, qualiter mortuo eo, non timuissent tot milium multitudinem. Non ostium sepulchri poterant evertere. Lapis enim eminebat magnus, multis indigens manibus. Numquid etiam non erat sigillum superimpositum: Propter quid autem non furati sunt prima nocte, quando nullus sepulchro affuit; Sabbatho enim à Pilato petierunt custodiam. An si essent furati, sudarium reliquissent? an in exeundo morarentur? certe confitentur isti resurrectionem: Confitentur enim corpus non esse sepulchro, non esse sublatum ostendit custodia militum, & pavor discipulorum: Ergo mentita est iniquitas sibi. Ex multis principibus iniquitas facta, & perversa Phariseorum convincitur. Primò ex parte discipulorum, quia erant homines pauperes, & idiotæ: & de re publica à Præsidente custodita, solum audent furtum facere dives, & callidus ingenio, non vero pauper, & idiota. Deinde discipuli erant pavidi, ac metu conturbati; & ideo tempore resurrectionis, propter metum Judæorum erant clauso ostio in una domo congregati: Joan. 20. n. 19. & si ita erant timidi, ut in horto vivo, ac præsentem magistrum fugerint, quomodo fieri potest, ut iplo mortuo, inter milites ejus cadaver essent forati. Secundò convincitur Pontificum falsitas ex parte sepulchri, quod lapide prægrandi claudebatur, ad ejus amotionem multæ manus erant necessariae, & hoc debebat fieri magno terramotu, ut fecit Angelus descendens de cœlo: & insuper sepulchrum erat obsignatum sigillo communi, & catena ferrea religatum quomodo poterat aperiri, nisi magna vi, ac strepitu, ad rumpendum ferum. Terriò, ex parte militum, quia inter tot milites aliquis esset in vigilia, & esto omnes dormirent, ex terramotu facto in lapidis amotione, ac in ruptione ferreæ catenæ aliquis experge factus esset, & aliquem ex discipulis comprehendisset manibus, Quare ex parte sudarii; si discipuli furati sunt cadaver Christi, cur non asportaverunt simul cum sudario, & linteaminibus? cur moras fecerunt denudando corpus, cum omnis mora inimica sit furtibus? Ergo mentita est iniquitas sibi.
Deinde ex suis dictis, ac factis iniquitas Principum Sacerdotum deprehenditur; si discipuli furati sunt eum, cur non inquirunt eum inter discipulos? cur eorum domos non scrutantur?

Auri cupiditas...

D. Remigius, D. Augustinus

39.